

AKKREDITÁCIÓS ÉRTESÍTŐ

A MAGYAR AKKREDITÁCIÓS BIZOTTSÁG

HIVATALOS LAPJA

8. évfolyam 3. szám

2003. november

Kiadja a MAB Titkársága

A Magyar Akkreditációs Bizottság 2003. április 25.-i, május 30.-i, június 27.-i és szeptember 26.-i
üléseinek határozatait, véleményezéseket és tájékoztatásokat

TARTALOMJEGYZÉK

TÁJÉKOZTATÁSOK.....	53
Azonos alapképzési szakok párhuzamos akkreditációja és értékelése*	53
A szemléletváltásról.....	55
Orvosképzésünk akkreditációjának elismerése az Egyesült Államokban	58
A Nemzetközi Tanácsadó Testület ajánlásai.....	60
A Felhasználói Bizottság	62
A Berliini Konferencia és a MAB.....	62
Az ENQA éves közgyűlése Budapesten	63
Az országos doktori és habilitációs nyilvántartási rendszer megújulása.....	63
DOKTORI ISKOLÁK	66
A doktori iskolák tudományági besorolásának és elnevezésének egységesítése	66
Előakkreditáció	67
Támogatott doktori iskolák	67
Változás doktori iskola vezetésében.....	67
Operatív bizottság	67
HATÁROZATOK.....	68
Egyetemi és főiskolai tanári pályázatok.....	68
Szakok vizsgálata az intézményi akkreditáció során	68
SZEMÉLYI HÍREK.....	69
Ad hoc bizottságok	69
INTÉZMÉNYI AKKREDITÁCIÓ	70
A Gyöngyösi Főiskola előakkreditációja.....	70
Határidő módosítás	70
VÉLEMÉNYEZÉSEK	71
Karlétesítés	71
Támogatott állami elismerés	71
<i>Nem</i> támogatott karlétesítési kérelem.....	71
Képesítési követelmények és szakindítások.....	71
Támogatott képesítési követelmények	71
<i>Nem</i> támogatott képesítési követelmények.....	71
Támogatott szakindítási kérelmek.....	71
<i>Nem</i> támogatott szakindítási kérelmek.....	72
Felfüggesztett szakindítási kérelmek.....	72
Akkreditált iskolai rendszerű felsőfokú szakképzési programok	73
Támogatott program	73
Támogatott szaklétesítési/szakalapítási kérelmek minisztériumi jóváhagyása.....	73
AZ OKTATÁSI MINISZTER ÁLLÁSFOGLALÁSA	74
Eötvös Loránd Tudományegyetem	74
Dunaújvárosi Főiskola	74
Dunaújvárosi Főiskola	74
KIADVÁNYOK – KÖZLEMÉNYEK.....	75

TÁJÉKOZTATÁSOK

Szántó Tibor

Azonos alapképzési szakok párhuzamos akkreditációja és értékelése*

A Magyar Akkreditációs Bizottság 2002 februárjában elfogadott **Stratégiai tervében** egyebek mellett azt a szándékát is rögzítette, hogy alapvető funkciói között a jövőben nagyobb teret és figyelmet kíván szentelni az egyes programok és intézmények minőségének javítására irányuló **tanácsadásnak**.¹ Ugyanitt jelölte ki a programok akkreditációjának egy lehetséges jövőbeli útját, a különböző intézményekben oktatott **azonos szakok** egyszerre történő, **párhuzamos akkreditációjának és értékelésének** egyelőre kísérletszerű megkezdését.

Az elgondolás megvalósításának előkészítésére, a párhuzamos programértékelések koncepciójának kidolgozására a MAB 2002 szeptemberében egy bizottságot hozott létre², s egyben elhatározta, hogy az első párhuzamos programértékelésekre a **pszichológia** és a **történelem alapképzési szakok** esetében kerül sor.

A bizottság 2002 októberében kezdte meg a munkát. Először áttekintette az ide kapcsolódó jelenlegi nemzetközi fejleményeket és projekteket, különös tekintettel az EuPsyt (európai pszichológus diploma), a *Joint Quality Initiative* (Bachelor és Master szintű általános elvárások)³, a *Tuning* (a felsőoktatási képzések harmonizációja hét tudományágban, kompetenciák)⁴ és a TEEP (nemzetközi programértékelések módszertana) projektekre. Ezután a főbb tisztázandó kérdések megvitatására került sor, s mindezek fényében a bizottság kialakította a hazai párhuzamos programértékelésekre vonatkozó koncepciót, melyet a MAB **2002/9/IV. számú határozatában** elfogadott, a következők szerint:

1. A vizsgálatok céljának meghatározásakor a MAB törvényszabta feladataiból kell

kiindulni. A MAB a magyar felsőoktatás minőségitelesítését végzi, nem feladata a képzések tartalmi meghatározása. Ezért a **párhuzamos programértékelési vizsgálatok célja nem a képzések tartalmi meghatározása, nem tananyag egységesítés, vagy harmonizáció, hanem a vizsgált szakok minőségének értékelése és hitelesítése.** (Az értékelési szempontok persze az oktatás tartalmára is hatással lehetnek.)

2. Megértjük, hogy az azonos szakok egyszerű (erős) rangsorba állítására alkalmasint jelentős társadalmi-fogyasztói igény mutatkozik. Egy-egy ilyen rangsor (ordinális skála) felállítása azonban számos módszertani problémát vet fel, melyeket mindmáig a különböző külföldi rangsorolások sem tudtak megnyugtató módon megoldani. A MAB által végzendő párhuzamos programértékelések ezért **nem vezetnek közvetlen, egyszerű rangsoroláshoz**, noha az értékelések természetesen tartalmazhatnak egy-egy vizsgálati dimenzióban közvetlen vagy közvetett összehasonlításokat.

3. A *Tuning* projekt történelem munkacsoportja által kidolgozott szakspecifikus ajánlások közül számunkra az első két szint (nem főszakos történelem tanulmányok) nem releváns. A MAB párhuzamos programértékelési vizsgálatai az érintett szakterületek **alapképzési (egyetemi és főiskolai) szakjaira** irányulnak. A történelem szak esetében tehát a fenti ajánlások közül a 3-4. szint (bachelor és master) végzett hallgatóival szemben támasztott kimeneti minőségi elvárások, kompetenciák vehetők figyelembe.

4. A **kompetenciákba** értelmezésünk szerint beletartoznak a hallgatók által

- elsajátított ismeretek,
- kifejlesztett képességek,
- kialakított attitűdök és értékvilág.

5. A párhuzamos programértékelési vizsgálatok elemei:

- A képesítési követelményeknek való megfelelés.

*Megjelent a Magyar Felsőoktatás 2003/4-5-6. számában

¹A *Stratégiai terv* honlapunkon elérhető: www.mab.hu, a Szabályok menüpontban.

²A bizottság elnöke Róna-Tas András, tagjai Bálint Csanád, Mózes Mihály, Pléh Csaba és Szász Zoltán, titkár Szántó Tibor.

³<http://www.jointquality.org/>

⁴<http://www.relint.deusto.es/TUNINGProject/index.htm>

- Az **akkreditációs minimumkövetelményeknek** való megfelelés.
- Az **oktatási-tanulási folyamat**.
- Az **oktatás-tanulás eredményei**.

Ennek vizsgálata során az adott szakokat fogjuk arra kérni, hogy önértékelésük keretében mutassák be, hogy végzett hallgatóik valóban elsajátították a szükséges ismereteket és képességeket, kialakult a szakma gyakorlásához nélkülözhetetlen attitűd- és értékviláguk.

- **A felhasználói oldal véleménye.**

Itt az iskolaigazgatók, kutatóintézetek, média, stb., és a végzett hallgatók adott képzésről való véleményét kell kikérni, elemezni. E megkérdéseket lehetőleg az érintett szakokat oktató intézmények végezzék.

6. A párhuzamos programértékelési vizsgálatok eredménye **akkreditáció és értékelés**. A szakokat tehát **egyenként** vizsgáljuk, az értékelések során azonban **összehasonlító megjegyzéseket**, az értékelések fényében pedig általános és specifikus jellegű, a minőség javítására vonatkozó **ajánlásokat is** teszünk. A minimum követelményeknek megfelelő szakok teljes, 8 évre szóló akkreditációt kapnak. Ez azt jelenti, hogy ezeket a szakokat az intézményi akkreditáció második körében nem vizsgáljuk újra.
7. A vizsgálatok további részleteinek kidolgozására a történelem és a pszichológia szakra vonatkozóan is **egy-egy szakértői bizottság** felállítása indokolt. A történelem bizottság Szász Zoltán, a pszichológia bizottság Pléh Csaba elnökletével alakuljon meg. A bizottságok tagjaira az elnökök tegyenek javaslatot. A tagok létszáma ne haladja meg a tízet, s közöttük szereljének az érintett szakmák kutatói, gyakorlati, felhasználói képviselői is.
8. A szakértői bizottságok feladata a következő:
  - az adott szakra vonatkozó vizsgálat **időtervének** kidolgozása,
  - a vizsgálat **részletes módszertanának** kidolgozása,
  - a **szakspecifikus akkreditációs és kiválósági kritériumok** meghatározása, különös tekintettel a kimeneti kompetenciákra,

- a vizsgálat **lebonyolítására** vonatkozó javaslat kidolgozása (önértékelések, LB összetétele, értékelési jelentés, stb.)

9. Igen fontosnak tartjuk, hogy a vizsgálatok részletes tervét a MAB plénuma általi végleges jóváhagyás előtt az **érintett szakmák a lehető legszélesebb körben megvitassák**. Ebbe nemcsak a hazai szakmai közönség, de legalább két-két külföldi szakértő részletes véleményének kikérése is beletartozik.

10. Az előkészítő munkálatokat úgy kell ütemezni, hogy a vizsgálatok **lehetőleg 2003. őszén elindulhassanak**.

A fenti koncepciónak megfelelően 2002 decemberében megalakult a **részletes módszertant kidolgozó két szakterületi bizottság**, s külön-külön elkészítették a pszichológia és a történelem alapképzési szakok párhuzamos akkreditációjára és értékelésére vonatkozó ajánlásaikat. A koncepció 6. pontjának megfelelően mindkét bizottság megerősítette, hogy a vizsgálat **kettős fókuszú** legyen:

- a) a képesítési követelményeknek és a MAB akkreditációs követelményrendszerének való megfelelés vizsgálata (**akkreditációs hangsúly**)
- b) az oktatási-tanulási folyamat és eredményeinek (kompetenciák) vizsgálata (**értékelési-tanácsadási, minőségjavítási hangsúly**).

Javaslatot tettek továbbá a **képzési folyamat** elemzésének egyes elemeire, összeállították az oktatási-tanulási folyamat **eredményeiként** vizsgálandó **szakspecifikus kompetenciák** listáját, s javaslatot tettek a hasonlóképpen a minőségjavítási fókuszban értékelendő **kiválósági kritériumokra** is. Nem kerülte el a figyelmüket a **felhasználói szempontok** és a **hallgatói vélemények** figyelembevétele sem.

A két javaslatot a MAB elnöksége, majd plénuma is áttekintette, s a fenti koncepció 9. pontjának megfelelően most a **széles szakmai nyilvánosság elé tárja megvitatásra**. A 2003. április-májusában megszervezett szakmai megbeszélések tapasztalatai mellett a MAB szívesen lát minden egyéb észrevételt és hozzászólást, s természetesen nemcsak az érintett két tudományág képviselői részéről. A megvitatandó két anyag honlapunkon hozzáférhető a www.mab.hu címen, a Szabályok menüpontban.

Szántó Tibor

A szemléletváltásról*

A fentiekben bemutatam a Magyar Akkreditációs Bizottság által tervezett párhuzamos programértékelések koncepcióját. E vizsgálatokat Magyarországon most először, kísérleti jelleggel, két tudományágban, a pszichológia és a történelem alapképzési és szakirányú továbbképzési szakok és doktori iskolák vonatkozásában tervezzük. A cél az, hogy a különböző intézményekben folyó azonos képzések egyidejű áttekintésével – azok akkreditációja mellett – képet kapjunk az adott tudományágban folyó felsőoktatás országos helyzetéről és minőségéről, erősségeiről és gyengeségeiről, a minőségjavítást akadályozó tényezőkről. Az alanyi többség számomra itt természetesen nem elsősorban a MAB-ot jelenti, hanem e képzések minden érdekeltjét, a jelenlegi és potenciális hallgatóktól az értékelésben résztvevő szakértőktől és a felsőoktatási kormányzaton át a legszélesebb társadalmi nyilvánosságig.

E vizsgálatok kezdeményezésének hátterében több tényező áll, köztük az akkreditációs és minőségértékelési eljárások csiszolása, korszerűsítése, a MAB „önfejlődése”, valamint hazai és külföldi szakértőktől kapott jelzések, s nemzetközi tapasztalatok. Ilyen jellegű értékelések több európai országban is már évek óta sikeresen folynak. Egy további fontos impulzus a hazai érintettek, hallgatók, felhasználók, a közvélemény igénye, érdeklődése volt. A MAB eddigi, első körös intézményi akkreditációs értékelései egy-egy intézmény képzéseire fókuszáltak. A *Szegedi Tudományegyetem* történelem szakját pl. 1994/95-ben akkreditálta a Bizottság. Az *ELTE*-n folyó hasonló képzés azonban csak 1999/2000-ben került sorra, egy másik látogató bizottság szakértői véleményével. A hallgatók, szülők, az érdeklődők ugyanakkor szeretnék egybevetni a hasonló képzéseket, szeretnék tudni, hogy hol, mit érdemes tanulni. A MAB nem térhet ki e jogos igények elől.

„*Panta rhei*”, minden folyik, változik – tartotta 2500 évvel ezelőtt *Herakleitosz*. Ma sincs ez másként. Nemcsak az egyének, de a

szervezetek életének is természetes velejárója a változás, az aktuális körülményeknek való megfelelés, az új meg új feladatokkal való szembenézés, azok megoldása. Az alkalmazkodás, a változás képessége, tudjuk, az életrevalóság alapvető ismerve. E folyamatban vannak kisebb, és nagyobb jelentőségű változások. Utóbbiak azok, melyek eredményeként nemcsak másként csinálunk valamit, mint eddig, hanem már valami mást (is) csinálunk. A változás ilyenkor nemcsak tevékenységünk egy-egy részét, hanem immár annak kereteit és alapjait érinti, a „filozófiáját”, a mögöttes értékvilágot. „Paradigmát váltunk”, ahogy egy ideje mondjuk.

E paradigma- vagy szemléletváltás ideje a MAB életében is eljött. A szükségszerű önreflexió, valamint az immár közel évtizedes akkreditációs tevékenység külső, nemzetközi szakértői panel által 1999-2000-ben végzett áttekintése és értékelése nyomán a MAB elkészítette, és 2002 elején jóváhagyta *Stratégiai tervét*. Ebben szerepelt a fenti párhuzamos értékelések elindításának szándéka is. No és a mondott szemléletváltás megfogalmazása. Annak rögzítése, hogy a MAB nemcsak akkreditál, azaz szakértői véleményével előkészíti az államigazgatási engedélyezési döntéseket (illetve a doktori iskolák és tudományági besorolások esetében maga dönt), hanem javaslatokat, minőségfejlesztési tanácsokat fogalmaz meg a felsőoktatási kormányzat, s nagyobb részt, a vizsgált programok, intézmények számára.

A *Stratégiai Terv* a MAB négy funkcióját rögzíti:

- a) *Javaslattevő funkció: a magyar felsőoktatás minőségét érintő átfogó, általánosabb kérdések megvitatása, állásfoglalás, jobbító szándékú javaslatok megfogalmazása az oktatáspolitikai, oktatásirányítás számára.*
- b) *Véleményező funkció: a MAB a jogszabályi előírásoknak megfelelően,*

* Megjelent a Magyar Felsőoktatás 2003. évi 8. számában

külső megkeresésre testületi véleményt nyilvánít az Ftv. 81. § (2) bekezdése szerinti kérdésekben.

- c) **Tanácsadó** funkció: a beérkező akkreditációs anyagok és információk, s az akkreditációs vizsgálatok alapján a MAB a minőség javítását célzó tanácsokat fogalmaz meg a vizsgált intézmények/programok számára.
- d) **Döntési** funkció: a doktori iskolák működésének jóváhagyása, döntés arról, hogy egy-egy intézmény melyik tudományterületen, azon belül mely tudományágban folytathat doktori képzést, ítélhet oda doktori fokozatot.⁵

Az is szerepel e határozatban (és a *Stratégiai terv* részletes szövegében), hogy a MAB fokozatos **hangsúlyeltolódást** tart szükségesnek a külső értékelés felől az intézményi belső minőségbiztosítás értékelését is felhasználó vegyes értékelés felé. Továbbá: az akkreditáció mellett eddig is jelenlévő **értékelési, tanácsadó tevékenységet a jövőben erősíteni kívánja**. A minőségi küszöbszintek vizsgálatán („számonkérés”) túl tehát a minőségjavítást célzó, segítő, tanácsadó funkciót is gyakorolja, mégpedig egyre növekvő hangsúllyal. A „végcél” pedig az, hogy az intézmények belső minőségbiztosítási rendszereinek megerősödésével a MAB már csak e rendszerek működését, hatékonyságát és hatásosságát vizsgálja, azaz mintegy „metaértékelést” végezzen.

A stratégiában megfogalmazott e hangsúlyeltolódás gyakorlati megvalósításának egyik lépése a párhuzamos programértékelések elindítása. Ezek részletes módszertani koncepciójának kidolgozását az adott tudományágak szakértőiből álló bizottságok végezték. Munkájuk során természetesen figyelemmel voltak a nemzetközi tapasztalatokra, trendekre. Az egyik legfontosabb **nemzetközi trend** e vonatkozásban az, hogy a felsőoktatási programok minőségének értékelésekor egyre inkább előtérbe kerülnek a végzett hallgatók által elsajátított **kompetenciák**, a megszerzett ismeretek és kifejlesztett képességek, az attitűdök és az értékvilág. Több ezer európai szakértő és hallgató bevonásával zajló *Tuning project*

(www.relint.deusto.es/TUNINGProject/index.htm) első fázisában (2001-02), többek között, a történelem képzések esetében állítottak össze egy szakspecifikus kompetencia listát, melyet némi módosításokkal a MAB is átvett.

S ezzel ismét ott vagyunk a szemléletváltásnál. Mert a segítő-tanácsadó funkció előtérbe helyezésének lényegi mozzanata, hogy a MAB a nemzetközi tapasztalatokat figyeli, s lehetőség szerint „hazahozza”. Nemcsak európai csatlakozásunk elősegítése, hanem a hazai felsőoktatási minőségügy előbbre vitele érdekében és szolgálatában. Szándékosan és nyomatékkal használom a „**szolgálat**” szót itt. A Magyar Akkreditációs Bizottságot a hazai felsőoktatás szereplőinek jó része a kezdetektől mindmáig „hatóságként” tekinti. Legyünk őszinték: a MAB eddigi tevékenysége során bizony okot is adott erre, gyakran valóban hatóságszerűen működött. A helyzet azonban egyértelműen változóban van. *Panta rhei*. Szemléletváltás.

A MAB azon igyekszik, hogy az **akkreditációs adminisztráció terhei csökkenjenek**. A párhuzamos vizsgálatba kerülő szakokat nem kell majd ismét, az intézménnyel akkreditálni. A második körös intézményi akkreditáció könnyebb, egyszerűbb lesz, ha a szakonkénti éves jelentések lényegét alkotó adatok internetre kerülnek. Az első intézményi akkreditációs körben közbülső eljárásra utalt szakok vizsgálatát a MAB az intézmények terheinek csökkentését célozva későbbre halasztotta. Az első körös intézményi akkreditációk hatályát a 2003/6/V/3 sz. határozattal a második intézményi akkreditációig meghosszabbította. Ezek az intézkedések mind-mind egy irányba mutatnak: egyszerűsítést, könnyítést jelentenek az intézményeknek.

A MAB ma őszintén azt szeretné, ha a felsőoktatás érdekeltjei **partnerükként tekintenek**, s ekként fogadnák el. A párhuzamos programértékeléseket nem azért készíti elő, hogy az intézmények terheit növelje, hanem azért, hogy az intézményeket minőségfejlesztési tevékenységükben segítse, az akadályozó tényezőket feltárja, az érdekeltet, a széles közvélemény információigényét kielégítse, a felsőoktatási minőségügy előbbre lépését szolgálja. S ha talán túlzásnak tűnik is, a párhuzamos programértékelések, a nemzetközi trendekhez való igazodás azért is szükséges, hogy Európában a térképen maradjunk...

⁵ A Magyar Akkreditációs Bizottság stratégiája (A MAB 2002/1/II/2.1 sz. határozata) www.mab.hu, a Szabályok menüpontban.

De hát miért is kell a minőségbiztosítás? Nem elég oktatni, kutatni, a laborba, levéltárba járni? Nem. Nem elég. Az ipari minőségügyi és minőségtanúsítási rendszerek megjelenésének kezdeti szakaszában mindössze néhány vállalat fordított pénzt és energiát ezen „úri huncutságra”. Ma már, tudjuk, kevés magára (és versenyhelyzetére!) valamit is adó cég engedi meg magának a valamilyen **minőségügyi rendszer** hiányában való működést. A felsőoktatásban sincs, nem lesz ez másként. Aki időben lép, előnybe kerül. Aki nem lép, lemarad. Legyen az egy-egy program, intézmény, vagy ország.

Mindannyiunk előtt ismert az egységes Európai Felsőoktatási Térség létrehozására irányuló bolognai folyamat. A felsőoktatásért felelős miniszterek bolognai nyilatkozatukban, 1999-ben, hat fő célkitűzést fogalmaztak meg, melyek sorában a minőségbiztosítás is szerepelt. A miniszterek által 2003. szeptember 19-én aláírt Berlini Kommüniké a **felsőoktatás minőségbiztosítását** a legfontosabb, **első számú célkitűzéssé emelte**, s az aláíró országok számára a nemzeti minőségbiztosítás tekintetében 2005-ig megvalósítandó határozott intézkedések megvalósítását ajánlja, kéri. (www.esib.org/news/BerlinCommunique.pdf)

Ellenvethető, hogy mi szegény ország vagyunk, a felsőoktatás alulfinanszírozott, nincs pénz minőségbiztosításra. Valóban kevés a pénz. Ám ne feledjük, Európában, s a világ más tájain, van néhány nálunk is szegényebb ország, hátrányosabb helyzetben lévő felsőoktatási rendszer, s ott is dolgoznak a minőségbiztosításon. Albániától Vietnamiig. Mert talán nem is a pénz a legfontosabb itt, hanem valami más. A hajlandóság, a szándék, a törekvés. Az alapelvek, az értékvilág. A szemlélet.

És a megváltozott körülmények? A hallgatói létszám ugrásszerű növekedése? Meg a bizonytalanság, a kétes kimenetű reformtörekvések? Igen, ezek is vannak. Nálunk is, meg máshol is. Az *Egyetemek Nemzetközi Szövetsége* (IAU) (www.unesco.org/iau) hírlevelének 2003. április-júniusi száma a felsőoktatási reformok kérdésével foglalkozik. Az első cikk Japánról számol be. A felsőoktatásba belépők növekvő számáról, az ezzel járó minőségi problémákról, meg arról, hogy nagyobb állami támogatásra volna szüksége a szektornak. És hogy 2004 áprilisától irányítási és finanszírozási reformot

vezetnek be. Igen, Japánban.⁶ A második cikk Chiléről szól. Arról, hogy az 1981-es 140 ezerről 2002-re 450 ezer fölé nőtt a hallgatói létszám. Az állami források meg nemigen bővültek. És hogy az ultra liberalizált chilei felsőoktatási rendszer (újabb) reformra szorul. A tartalmi és minőségi feltételek határozott előírására, minimum követelmények meghatározására, a programok és intézmények szigorú akkreditációjára.⁷ S folytathatnám a sort az országokkal, a hasonló problémákkal, a Nyugat-Európában is sorra megjelenő nemzeti akkreditációs szervezetekkel.⁸

Egyetlen országot azért még megemlítek. Emlékszünk még, néhány évtizede Írország volt Nyugat-Európa (egyik) szegénye. Az EU 15-ök átlagát 100-nak véve Írország bruttó nemzeti összterméke 1975-ben 66 volt, mélyen az átlag alatt tehát. És ma? 2001-ben ez a szám 118. Írország az egy főre eső GDP-t tekintve ma a második Európában. Miért hozom ezt fel? Nos, néhány hónapja alkalmam volt négy ír felsőoktatási intézmény belső minőségbiztosítási rendszerének leírását áttekinteni. A négyből háromban rendkívül alapos, szinte mindenre kiterjedő, fejlett rendszer működik. Ezekben a – főiskolai szintű – intézményekben minden szakról évente áttekintő-értékelő jelentés készül. Maguk a szakok készítik, nem az ír MAB-nak, hanem saját maguknak. Adatokkal, táblázatokkal, hallgatói, oktatói és felhasználói megkérdezésekkel, az előző évi jelentés óta megtett intézkedések számbavételével. Hogy napra kész, pontos képük legyen, hogy minőségüket javíthassák. Az éves önvizsgálatokon túl rendszeresen (5 évente) külső szakértőkkel értékeltetik működésüket szakonként. Szintén önszántukból, a belső minőségbiztosítási rendszer részeként.

Lehet, hogy e két dolog, a GDP és a minőségbiztosítás között nincs semmi összefüggés. De az is lehet, hogy van...

Az INQAAHE (a felsőoktatási minőségértékelési ügynökség) világszervezete,

⁶ Yuichiro Anzai, “University reform in Japan: Current state and future perspectives”. *IAU Newsletter* 9(2003) No. 2-3. 1-3.o.

⁷ Gustavo Hawes, “The Chilean higher education reform: A case of deregulation”. *IAU Newsletter* 9(2003) No. 2-3. 4-5.o.

⁸ A felsőoktatási minőségértékelés néhány nemzetközi trendjéről részletesebben lásd Szántó R. Tibor, “A felsőoktatás minőségértékelése: Nemzetközi kitekintés”. *Magyar Tudomány* 2003/10

www.inqaah.nl) legutóbbi konferenciáját és közgyűlését Dublinban tartotta, 2003 áprilisában. A konferenciát az ír köztársasági elnök asszony nyitotta meg. Nem formálisan, hanem érdemben, egy 40 perces, tartalmas előadással. Többek között arról beszélt, hogy Írország mai teljesítményét valamikor az 1960-70-es években alapozta meg. Az oktatás fejlesztésével. A minőséggel. A szemlélet-váltással.

Azt hiszem, nekünk is ezt kéne most tennünk. Szemléletet váltani. A MAB-nak, az oktatóknak, a szakoknak, a felsőoktatási intézmények-

nek. A felsőoktatás minden érintettjének. A MAB ezirányú szándékát kinyilvánította, az úton elindult. A 2004 januárjában felálló új testületre nem kis feladat vár. A továbblépés. Konceptiózus átgondoltság, alaposág, professzionalizálódás. A szemléletváltás szerinti működés. Partnerség.

Egyedül azonban ez sem megy. Kellenek a társak, a partnerek. Akkor is, ha nincs pénz, akkor is, ha nehéz a helyzetünk. Sőt, akkor még inkább.

Kiss Péter

*Orvosképzésünk akkreditációjának elismerése az Egyesült Államokban**

A National Committee on Foreign Medical Education and Accreditation ülése
Washington 2003. március 13.

Előzmények

1995 januárban a Magyar Akkreditációs Bizottság (a továbbiakban: MAB) az Egyesült Államok Oktatási Minisztériumának kérésére elküldte az (akkori) orvostudományi egyetemek akkreditációs látogatásainak menetrendjét, az addig megtörtént akkreditáció eredményét, a MAB felépítését, működési és eljárási rendjét, az akkreditáció várható időpontját, a MAB jogállását.

1997-ben a National Committee on Foreign Medical Education and Accreditation (a továbbiakban: NCFMEA) a MAB által rendelkezésükre bocsátott dokumentumok (akkreditációs kézikönyv, a MAB működését bemutató angol nyelvű kiadványok, az orvosegyetemek addig lezajlott akkreditációs eredményei) alapján megállapította, hogy a magyarországi orvosképzés akkreditációja során alkalmazott irányelvek és eljárási módszerek összehasonlíthatók és megfelelnek az Egyesült Államokban használatos és alkalmazott eljárásoknak.

A konferencia célja

Az NCFMEA 6 évenként felülvizsgálja korábbi döntéseit, ezért került sor részvételünkre a washingtoni megbeszélésen. Az Oktatási Minisztériumot (a továbbiakban: OM) dr. Kiss László főosztályvezető-helyettes, a MAB-ot személyem képviselte.

Előkészítés

Részvételünk előkészítéséhez az OM és a MAB közösen válaszolta meg az USA Oktatási Minisztériuma kérdéseit. A végső formájában 30 oldalas elaborátum részletesen ismertette a hazai orvosképzés valamennyi elemét a felvételtől a diplomáig. Továbbá bemutatta a Felsőoktatási törvény ide vonatkozó rendelkezéseit, az intézmények működési rendjét, az oktatás törvényileg meghatározott feltételrendszerét és az oktatás minőségét biztosító és elismerő akkreditációs eljárás szabályait.

A konferencia

A konferencia ill. a megnevezett bizottság kizárólag az USA-n kívüli orvosképzéssel foglalkozik. Érdekesség, hogy semmilyen más szakma területén nem működik ilyen vagy ehhez hasonló testület.

Az NCFMEA 11 tagú bizottságának elnöke a Tennessee-i Vanderbilt Egyetem orvoskari dékánja, tagjai különböző szakok egyetemi tanárai, valamint egy diákszervezet képviselője. A bizottságot tanácsadók javaslatára a miniszter nevezi ki, évente kétszer üléseznek és ülésenként 100 \$ tiszteletdíj illeti meg őket. Kellő időben megkapják a kérdéses ország orvosképzéséről szóló részletes jelentést, amelyet az amerikai minisztérium illetékes referense állít össze. A bizottság két tagja

* Megjelent a Magyar Felsőoktatás 2003. évi 7. számában

referál, ami jelen esetben a kérdezőket jelenti. Az ülés során az illetékes amerikai referens a bizottság és a hallgatóság számára röviden összefoglalja a jelentés lényegét, majd ezt követően a kijelölt bizottsági tagok, de természetesen a részt vevők közül bárki kérdéseket tehet és tesz fel az adott ország megjelent képviselőinek.

A legtöbb és legfontosabb kérdést a legkényesebb területről, a minőségellenőrzés biztosításával és folyamatosságával kapcsolatban kaptuk. Kitartóan feszegették, hogy milyen módon biztosítják az intézmények a legújabb ismeretek elméleti és gyakorlati oktatását, hogyan tudja a MAB ennek ellenőrzését biztosítani. Evvel kapcsolatban elmondtuk, hogy a Felsőoktatási törvény a minőség ellenőrzését és biztosítását az intézmények saját hatáskörébe utalja. Előírja az intézményekben minőségbiztosítási testületek megszervezését, továbbá azt, hogy ez a testület évente köteles jelentést tenni a rektornak, és azt elküldeni a MAB-nak. A MAB a kötelező 8 évenkénti akkreditációs eljárását az éves jelentések alapján irányítja, illetve ha szükségesnek látja időközi vizsgálatot végez. További kényes kérdés volt a végzett hallgatók visszajelzéseinek értékelése, melyről – sajnos – nagyon kevés ismerettel rendelkezünk. Mindössze annyit válaszolhattunk, hogy legjobb tudomásunk szerint hazánkban a végzett orvosok előbbutóbb elhelyezkednek és szakvizsgát tesznek. Kérdések hangzottak el a szakorvosképzéssel kapcsolatban és meglehetősen nehéz volt megmagyarázni a hazai rezidens képzés rendszerét, hiszen az USA-ban a rezidens egészen mást jelent, valamint azt, hogy míg az alapképzés az OM-hez, a szakorvosképzés az egészségügyi tárcahoz tartozik. Többen firtatták a habilitáció szerepét, jelentőségét, mivel ez a cím és fogalom ismeretlen az angolszász egyetemi világban. Az írásbeli jelentés és a szóbeli válaszok alapján a bizottság zárt ülésen hozott döntést, az ülésen magunk is részt vehettünk.

A konferencián ezen a napon, Magyarországon kívül, a Cseh Köztársaság (csak jelentés), Saba, korábban Holland Antillák (első összehasonlító jelentés), Santa Lucia, Costa Rica, India, Pakisztán, Fülöp Szigetek, Ausztrália és Új-Zéland, Írország és Dánia jelentéseinek megvitatására került sor. Megjegyzendő, hogy az utóbbi 8 államot személyesen senki sem képviselte és a rövid

írásbeli jelentésekhez részletes kiegészítést kértek.

Eredmények

Az írásban megadott előterjesztés, valamint a szóbeli kiegészítések alapján hozott döntés eredményét az USA oktatási minisztere írásban közölte az OM-mel. Ezt a jelentést valamennyi érintett egyetem megkapta.

A jelentés

A bizottság megerősítette korábbi határozatát, mely szerint a magyarországi orvosi karok akkreditálása során a MAB által alkalmazott módszerek és eljárások megfelelnek az USA-ban használt akkreditációs eljárásoknak. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy további 6 évre kiterjeszti korábbi határozatának érvényességét. A határidő lejárta előtt az NCFMEA újabb beszámolót kér.

Az NCFMEA 2005. márciusi ülésére az alábbi, kiegészítő információk megküldését kéri:

- *Az orvosi iskolák listája*, programjaik és az egyetemek akkreditációs helyzete.
- *Az akkreditációs tevékenység áttekintése*, a 2004. novemberig végzett eljárások eredménye, a megtartott akkreditációs konferenciák és továbbképzések bemutatása.
- *Törvények és rendeletek*. A 2003. március óta életbelépett, az orvospérezést érintő újabb törvények és rendeletek felsorolása.
- *Irányelvek, eljárások és fejlődés*. Történet-e változás 2003 óta MAB orvospérezést akkreditáló rendszerében?
- *A következő akkreditációs eljárások időpontja*. A 2004 és 2006 között tervbe vett akkreditációs megbeszélések és helyszíni látogatások ideje.

Összegzés

Az Amerikai Egyesült Államok oktatási minisztere az OM-hez írt levelében a MAB tevékenységét is nagyra értékelve a magyar orvosi felsőoktatást ugyanazon akkreditálási szintűnek fogadja el, mint az Amerikai Egyesült Államok orvospérezését. Egyúttal elismeri a hazai idegen nyelvű orvospérezést is, amelyhez éppen a fentiek alapján, az Amerikai Egyesült Államokból érkező hallgatók tanulmányaikhoz finanszírozott állami hitelt kaphatnak.

Az értékelésnek két igen jelentős pozitívuma van:

1. A MAB működése, követelményrendszere megfelel a legkényesebb nemzetközi elvárásoknak.
2. A hazai orvosképzés nemzetközileg elismert magas színvonalon folyik.

Ugyanakkor az oktatás folyamatos fejlesztése, minőségének biztosítása és ennek ellenőrzése a MAB és az oktatási intézmények közös, egymásra épülő, állandó feladata.

A Nemzetközi Tanácsadó Testület ajánlásai

A Magyar Akkreditációs Bizottság Nemzetközi Tanácsadó Testületének éves ülésére 2003. május 17-én került sor. Az ülésen a Testület mind a 10 tagja jelen volt: Ferdinand Devinsky, Judith Eaton, Stein A. Evensen, Suzy Halimi, Inge Jonsson, John Kelly, Klaus Landfried, Ossi Lindqvist, Ko Scheele és Christian Thune. A MAB részéről az ülést vezető Michelberger Pál elnökön kívül Róna-Tas András, Páczelt István és Pléh Csaba vettek részt a találkozón. A fentiekén kívül jelen voltak még: Szántó Tibor a MAB főtitkára, az ülés titkáráként közreműködő Rozsnyai Krisztina nemzetközi kapcsolatokért felelős referens és Gémes Attila szakreferens.

Az ülés a tervezett napirend szerint zajlott le. A MAB éves jelentésében megfogalmazott problémaköröknek megfelelően a Testület előzetesen kézhez kapta azokat a kérdéseket, amelyek a tanácskozást voltak hivatva irányítani. A fentiek mellett az eszmecsere során az elhangzott előadások és egyéb kapcsolódó témák is megvitatásra kerültek. Az zárt ülés végén, amelyen Szántó Tibor és Rozsnyai Krisztina nyújtottak segítséget, a Testület a következő ajánlásokat fogalmazta meg.

1. A Testület tárgyalta a mélyreható és a széleskörű értékelés közötti egyensúly kérdését. A Testület javasolja a MAB-nak, hogy fordítson fokozott figyelmet a szakok és intézmények fejlesztési aspektusaira és fejlődési irányaira. A MAB-nak a rendelkezésre álló erőforrások fényében el kell döntenie a beavatkozás mélységét, lazább módszereket kell alkalmaznia olyan esetekben, ahol ez lehetséges és szem előtt kell tartania, hogy a túlságosan szigorú feltételek megfojthatják az intézmények fejlődését. A MAB-nak bátorítania kell az innovációt és az önfejlesztést, ugyanakkor meg kell erősítenie saját átláthatóságát és szavahihetőségét. Utóbbi érdekében üdvözlendő, hogy a MAB tervezi jelentéseinek nyilvánosságra hozatalát.

2. A Testület megtárgyalta az intézmények által benyújtandó éves minőségügyi jelentések kérdését. Bár a Testület tisztában van azzal, hogy a jelentések gyakoriságát törvény szabályozza és annak ellenére, hogy ilyen gyakorlat más országokban is létezik, a MAB-nak nem szabad túlterhelnie az intézményeket a tőlük megkövetelt információk mennyiségével. A Testület megismétli múlt évi ajánlását, mely szerint az intézmények adatait benyújtott táblázatok helyett az intézmények internetes honlapjain kellene közzé tenni. A Testület kiemeli, hogy mind az önértékelő szak vagy intézmény, mind a MAB szem elől vesztheti a nagyobb képet a részletek túlzott előtérbe emelésével. A MAB-nak világosan meg kell fogalmaznia céljait az éves jelentésekkel kapcsolatban és követelményeit ezekhez a célokhoz kell igazítani.

3. A doktori iskolák minőségének vizsgálatával kapcsolatban a Testület nagyra értékeli a MAB erőfeszítéseit az egyetemek autonómiájának bővítésére azzal, hogy most már doktori iskolákat vizsgál programok helyett. A doktori tanulmányok egyre nagyobb jelentőségre tesznek szert a Bologna folyamatban, az oktatás és a kutatás közötti összekötő kapocs szerepének betöltésével. A Testület egyetért a MAB azon koncepciójával, hogy az új és már működő doktori iskolák alapos vizsgálata járjon együtt az intézmények autonómiájának kiterjesztésével. A nemzetközi gyakorlatban tapasztalható különbözőségek miatt a Testület nem tudja megállapítani, hogy az oktató gárda adekvát tudományos minősítési szintjének megfelel-e a habilitáció vagy egyéb fokozat, de támogatja a MAB törekvését a minősítési szint egyedi vizsgálatára. Ebben az ügyben érdemes megjegyezni, hogy a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően, a címeket és fokozatokat doktori szinten is könnyen lehessen értelmezni. Ezen kívül a Testület támogatja közös diplomák kiadását mind PhD, mind alacsonyabb oktatási szinteken.

4. A második akkreditációs körrel kapcsolatban a Testület azt a véleményt fogalmazta meg, hogy az intézmények éves minőségügyi jelentései jó alapot nyújthatnak annak megállapításához, hogy a MAB mit vizsgáljon a következő intézményi akkreditációs eljárása során. A Testület javasolja a második akkreditációs kör intézményi- és programakkreditációs aspektusainak szétválasztását. A Testület ugyanakkor kételkedik abban, hogy meg lehet-e ítélni egy teljes tudományág minőségét egyetlen szak vizsgálati eredményei alapján. Annak ellenére, hogy a nagyszámú szak akkreditációja bonyolult és időigényes feladat, a Testület nem javasolja a „gyorsított akkreditáció” bevezetését, amelyben több szak kapna akkreditációt egyetlen kapcsolódó szak vizsgálata alapján. A megfelelő mutatók kiválasztása, amibe beletartoznak az olyan hallgatói szolgáltatások, mint a karriertanácsadás, elengedhetetlen a folyamat sikere érdekében.

A vizsgálat szintjétől függetlenül a MAB-nak rendelkeznie olyan eljárással, amely képes nyomon követni ajánlásainak tudomásul vételét és betartását. A MAB-nak különös figyelmet kell fordítania az intézmények saját minőségbiztosítási rendszerére, és meggyőződni arról, hogy ez alkalmas-e a tanítás és tanulás minőségének vizsgálatára, de annak ellenőrzésére is, hogy a rendszer átlátható-e és támogatja-e az állandó megújulást. A magyar felsőoktatásban végbement integrációra való tekintettel a MAB intézményvezetési auditokat szervezhetne az intézmények számára támogató jelleggel. Továbbá, a Testület támogatná hallgatók részvételét a látogatóbizottságokban.

5. A Testület létfontosságúnak tartja a MAB külső értékelését, és fontosnak tart minden erre irányuló lépést. Szükséges a személyi és pénzügyi feltételek megteremtése egy olyan rendszer felállítására, amely lehetővé teszi az intézkedések folyamatos nyomon követését és az intézkedések visszacsatolását („quality loop” azaz „minőségi ciklus”).

6. Az új MAB összetételével kapcsolatban a Testület megjegyezte, hogy a jelenlegi Plénumnak csak három nő tagja van, és a tagok

átlagéletkora viszonylag magas. A Testület reméli, hogy a következő Bizottság összetétele mindkét szempontból kedvezőbb lesz. A közeljövőben várható törvénymódosítás kapcsán a Testület megjegyezte, hogy a jelenlegi egy helyett két hallgatói képviselő bizottsági tagsága és szavazati joggal való felruházása jobban megfelelne az európai trendeknek. A MAB tagjainak kiválasztásával kapcsolatban a Testület tisztában van a jelenlegi szabályozás korlátozásaival, de a jövőben a MAB nagyobb önállóságát tartaná kívánatosnak ebben a kérdésben, nem utolsósorban a képviselt tudományágak közötti egyensúly biztosítása érdekében. A Testület támogatja, hogy a MAB és szakbizottságai egyes kérdésekben ad hoc alapon vonjanak be külső szakértőket is.

A Testület véleménye szerint szükséges a munkamegosztás a Bizottság és a Titkárság között, amelyek közül az első szakmai és általános felsőoktatási szaktudásával, az utóbbi pedig értékelés- és akkreditáció-módszertani felkészültségével járulna hozzá a sikeres munkához. Erőfeszítéseket kell tenni a MAB és szakbizottsági tagok továbbképzésére a minőségértékelés, és különösen az intézményi látogatások elvégzéséhez.

7. A Testület véleménye szerint a MAB költségvetése komolyan korlátozza a Bizottságot és a Titkárságot szerteágazó feladataik végrehajtásában. A Testület egyetért azzal, hogy az elvégzendő feladatokhoz megfelelő anyagi forrásokat kell rendelni. A tervben szereplő feladatok mellett az előre nem tervezett tevékenységekre - mint például a Bologna-folyamatban résztvevő minőségbiztosítási szervezetek számára létfontosságú nemzetközi tevékenység - további forrásokat kell teremteni.

8. A jobb együttműködés és a hatékonyabb eszmecsere érdekében a Testület találkozni kíván a MAB plénumával. Ennek érdekében a Testület következő éves ülését a MAB plénumülésével együtt tartja.

Rozsnyai Krisztina

A Felhasználói Bizottság

A MAB Felhasználói Bizottsága 2003. június 12.-i ülésén Polyánszky Éva és Závodszy Péter plénum tagok képviselték a Magyar Innovációs Szövetséget. A Bizottság feladata a felsőoktatás eredményeit felhasználók érdekeinek képviselése a MAB-on belül.

A Bizottság célkitűzése – felhasználói szféra korábban megfogalmazott definíciója nyomán – kapcsolat felvétel a végzett diákokkal, az őket alkalmazó cégek képviselőivel (kamarák, szakmai szövetségek, önkormányzatok), valamint az egyetemek társadalmi szenátusai-val. A közös cél a felsőoktatás minőségének javítása.

Kétéves tevékenysége során a Bizottság tagjai kérdőíves felméréssel, majd személyes kapcsolatfelvétel kezdeményezésével megismerték a fenti szervezetek véleményét, az egyes szakmák kívánságait a végzetek képességeit, tudását illetően, és megkezdték a javaslatok érvényesítését a MAB munkájában. Sikerült intenzíven bevonni a felhasználók képviselőit a szakalapításokról és szakindításokról szóló vélemények kialakításába.

A MAB kiemelt fontosságúnak tekintette a gazdasági élet legmagasabb szintű vezetőiből létrejött Magyar Tanácsadó Testület tagjainak véleményét a felsőoktatással kapcsolatos

elvárások ügyében. A legfontosabb igény: a stabil alapképzés, a flexibilitás, a nyelvtudás.

Az utóbbi időben megerősödött a kapcsolat Magyar Kereskedelmi és Iparkamarával, valamint a Magyar Agrárkamarával. Ezekben a kamarákban folyamatosan figyelik a végzett hallgatók tudását és képességeit. Az elkészített tanulmányokat a MAB jól hasznosíthatja a felsőoktatás minőségét védő tevékenysége során.

Kiemelt feladat az egymásra épülő kétlépcsős oktatás (bolognai folyamat) kialakítása, amelyben a felhasználók részvétele is fontos.

Végül figyelni kell azokra a jelzésekre is, amelyek a felhasználói szervezetektől érkeznek. Ilyen például az a megjegyzés, hogy a MAB az elmúlt időszakban túl elnéző volt, döntéseinek nincs következménye. A megállapítás arra vonatkozik, hogy a MAB nem mindig tudja követni ajánlásainak a betartását, nincs megfelelő rendszere az intézkedések visszacsatolására. A MAB minőségi elemző munkája háttérbe szorul a rutinmunka mögött. Sokszor hiányzik a műhelymunka, az elvi kérések tisztázása és a kommunikációs tevékenység nem eléggé intenzív.

Polyánszky Éva

A Berliini Konferencia és a MAB

Az Európai Felsőoktatási Térség megteremtését célzó Bolognai-folyamat legújabb állomásaként az európai oktatási miniszterek konferenciája 2003. szeptember 19-én aláírta és közzétette a Berliini Nyilatkozatot. A Nyilatkozat kifejezi a miniszterek megelégedettségét az európai felsőoktatásban a Prágai Konferencia óta történt kezdeményezésekkel, azonban kiemelt fontosságúnak minősíti annak néhány aspektusát: a **hatékony minőségbiztosítási rendszerek kiépítését**, a **kétciklusú képzésen alapuló rendszer** hatékony kihasználását és az előrelépést a **diplomák és résztanulmányok elismerése** terén.

A MAB szempontjából rendkívüli fontossággal bír, hogy a konferencia résztvevői első helyen emelték ki a **hatékony minőségbiztosítási rendszerek kiépítésének** szükségességét, hiszen az első európai akkreditációs testületek egyikeként a MAB úttörő szerepet játszik a

magyar felsőoktatás minőségének fejlesztésében és az Európai Felsőoktatási Térséghez való csatlakozásának elősegítésében. A konferencián született döntés szerint a harmonizációs folyamat felgyorsítása érdekében a résztvevők minőségbiztosítási rendszereinek 2005-ig a következő kritériumoknak kell megfelelniük:

- Az érintett szervek és intézmények szerepének (kötelezettségeinek és jogainak) meghatározása;
- Program-, vagy intézményi értékelés bevezetése belső önértékelés és külső értékelési módszerek alkalmazásával, a hallgatók részvételével és az eredmények nyilvánosságra hozatalával.
- Akkreditációs-, tanúsítási vagy hasonlóan működő rendszer kiépítése.
- Aktív nemzetközi együttműködés és hálózati tevékenység

A MAB viszonylag kedvező helyzetben van e kritériumok teljesítése terén, hiszen a jelentések nyilvánosságra hozatala és a hallgatók megfelelő képviselők kivételével azok tevékenységének alapvető jellemzőivé váltak. A MAB akkreditációs tevékenysége program- és intézményakkreditációt egyaránt tartalmaz, az általa kidolgozott akkreditációs követelményrendszer és eljárási rend pedig csaknem minden tekintetben megfelel a miniszteri konferencia által megszabott kritériumoknak.

A miniszteri konferencia a Bologna-folyamat másik köztes prioritásaként a kétciklusú

(helyesebben többciklusú, vagy lineáris) képzés bevezetését jelölte meg. A német típusú duális képzési rendszerű magyar felsőoktatásban már megindult az első BSc és MSc programok kidolgozása, és a MAB is megtette az első lépéseket az új rendszer szakjaival szemben támasztott akkreditációs követelmények kidolgozására. A konferencia résztvevői kiemelték a regionális hálózatok fontosságát is, melyek közül a CEE Network együttműködési kezdeményezés révén a MAB vezető szerepet játszik Közép-Kelet Európában.

Gémes Attila

Az ENQA éves közgyűlése Budapesten

A Felsőoktatási Minőségbiztosítási Szervezetek Európai Hálózata (ENQA - European Network of Quality Assurance in Higher Education) éves konferenciájára és közgyűlésére 2003. szeptember 29-30.-án Budapesten került sor. A közgyűlésen 25 ország felsőoktatási minőségügygel foglalkozó szervezeteinek és egyéb nemzetközi intézmények 79 képviselője vett részt. Az esemény házigazdája a Magyar Akkreditációs Bizottság volt.

Az ENQA (<http://www.enqa.net>) a nemzeti felsőoktatási minőségtanúsító szervezetek együttműködésének fóruma, amely ajánlásokat dolgoz ki tagszervezetei számára, és lehetőséget biztosít közös programok és minőségügyi kutatások megszervezésére. Az európai oktatási miniszterek Berlini Nyilatkozatában meghatározott köztes célok megvalósításában az ENQA-ra fontos feladat hárul, hiszen a nyilatkozat az ENQA feladataként határozza meg a felsőoktatási minőségbiztosítás európai szintű harmonizációjával

kapcsolatos ajánlások és eljárások alapelveinek kidolgozását.

A közgyűlésen élénk eszmecsere alakult ki a feladattal és a hálózat jövőjével kapcsolatban. Egyes vélemények szerint az eddigi laza, hálózatszerű együttműködés helyett olyan szervezetet kell létrehozni, mely a miniszteri konferencia által rá szabott feladat megoldásán kívül hatékonyan tudna előrelépni a tagszervezetek metaértékelése kérdésében is. A feladatok megoldására az ENQA műhelytalálkozókat szervez, melyek közül az elsőt az intézményi minőségi audit témakörében 2003. december 1-2-án kerül sor Zürichben.

Az ENQA teljes jogú tagjaként a MAB-nak lehetősége nyílik az európai felsőoktatási minőségügy kulcskérdéseibe való beleszólásra és a magyar felsőoktatás érdekeinek és nemzeti sajátosságainak képviselésére.

Gémes Attila

Szekeres Péter – Gémes Attila

Az országos doktori és habilitációs nyilvántartási rendszer megújulása

Az országos doktori és habilitációs nyilvántartás vezetését 1993-ban történt megalakulása óta a Magyar Akkreditációs Bizottság titkársága végzi. Mivel a Felsőoktatási törvény szerint ezek az adatok nyilvánosak, ezért azok megfelelő formában való közreadására megbízható megoldást kellett találni.

A MAB honlapjának megszületése után lehetővé vált az adatbázisok elektronikus közreadása, melyeket 2003. októbere előtt Excel táblázatok formájában tettünk letölthetővé. A táblázatok frissítése az intézmények által beküldött adatlapok alapján történt, azonban a formanyomtatvány kézi illetve gépi kitöltése gyakran hiányos volt, emellett a

kettős adminisztráció jelentős időbeli csúszást okozott a doktori védés és a nyilvántartásba vétel időpontja között.

Habár az adatszolgáltatás az évek során tartalmilag leegyszerűsödött és a kért adatok mennyisége is csökkent, mégis a beérkező adatlapok növekvő száma, a gyakori adminisztrációs hibák és a MAB titkárságán folyó technikai fejlesztések új, internetes alapú nyilvántartási rendszer létrehozását tették indokoltá.

A MAB honlapjáról elérhető új, SQL alapon működő adatbázis jelentősen előnyösebb a korábbi Excel táblázatokhoz képest:

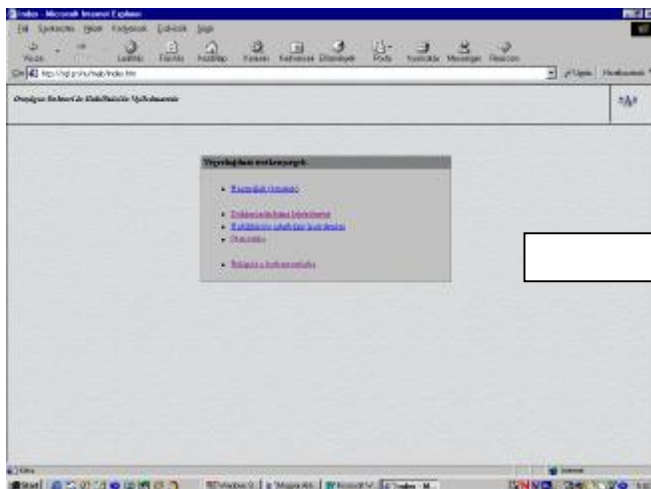
- Ø **Kereshetőség:** a program képes egyéni feltételek alapján keresni
- Ø **Statisztika:** az adatbázisban statisztikák is találhatóak a legfontosabb lekérdezési feltételek alapján.
- Ø **Hibák kiszűrése:** a szoftver automatikusan kiszűri az olyan nyilvánvaló hibákat, mint például a dátum hibás bevitele.
- Ø **Javíthatóság:** az esetleges hibák, vagy téves adatok azonnal javíthatók; a javítások

kat az intézmények jelzése alapján a MAB titkársága végzi.

- Ø **Gyorsabb adatkezelés:** az elküldött adatok a MAB titkárságán dolgozó illetékesének jóváhagyása után azonnal elérhetőek az interneten.
- Ø **Védelem:** az adatokat a doktori fokozatot vagy habilitációt kibocsátó intézmény viszi be. Minden intézmény saját felhasználónévvel és jelszóval rendelkezik, így illetéktelen személy nem módosíthatja a rendszerben lévő információkat.

Az új adatbázis a MAB honlapján (www.mab.hu) a Listák menüpontban az országos doktori és habilitációs nyilvántartás címszó alatt érhető el. Az adatok bevitele és a lekérdezés is itt történik. A grafikus felhasználói felület könnyen kezelhető, átlátható menürendszerében egyszerűen megtalálhatók a keresett információk.

Az adatbázisból az első oldalról bárki szabadon lekérdezhet adatokat és statisztikákat, de adatbevitt és –módosítást csak az intézmények és a MAB titkársága végezhetnek, melyhez be kell jelentkezni.

A lekérdezés a nyitó oldalról indítható (Doktori adatbázis lekérdezése, illetve Habilitációs adatbázis lekérdezése). A lekérdezést a kiválasztási szempontok űrlapjának mezőibe írt/választott szöveggel irányíthatjuk. A megjelenítés folyamán csak azokat a tételeket lehet látni, melyek adatai megfelelnek a kiválasztási űrlapon megadott értékeknek. Ha az adatbázis teljes tartalmát akarjuk lekérdezni, akkor a kiválasztó űrlapot üresen hagyva kell a Kiválasztás gombra kattintani. Ebben az esetben megjelenik az adatbázisban lévő és a MAB titkársága által már jóváhagyott névsorban szereplő első néhány név (a hozzá tartozó adatokkal). Az

egy ablakban megjelenő nevek száma az ablak jobb alsó sarkában lévő számok kijelölésével változtatható. A képernyőn egyszerre 5/10/15/20/25 sor jeleníthető meg. A névsor következő tagjait a következő, az előtte lévőket az előző gombra kattintva listázhatjuk.

Szöveges mezőben a tetszés szerinti karakterek helyettesítésére a „%” jel használható, de a program alapértelmezésben automatikusan a begépelte szöveg végéhez csatol egy „%” jelet. Például: ha a „Név” mezőbe a „%Mária” szöveget írjuk, akkor minden olyan tétel megjelenítésre kerül, ahol a névben a „Mária” szöveg/szövegrész szerepel.

Bejelentkezés regisztrált felhasználók számára

A doktori fokozatot és habilitációt kibocsátó intézmények a MAB titkárságától levélben

kapták meg felhasználónevüket és a belépéshez szükséges jelszót. A sikeres belépés után a felhasználók a következő menüből választhatnak:

Végrehajtható tevékenységek

- *Használati útmutató*
-
- Doktori adatbázis lekérdezése
- Habilitációs adatbázis lekérdezése
- Statisztika

- *Belépés a karbantartásba*
- Adatlapok kitöltése
- Doktori adatbázis módosítása
- Habilitációs adatbázis módosítása
- Kilépés a karbantartásból

Adatbevitel

Új adatlapot az „Adatlapok kitöltése” menüpont kiválasztásával vihetünk be. A PhD, DLA fokozatok és habilitáció esetén eltérő adatlapokat használunk. Az odaítélés és az elutasítás felvitele *külön* menüpontokból érhető el. Az adatlapokat értelemszerűen kell

kitölteni. A vastagon szedett mezőnevek adatainak megadása kötelező, de a pontosság érdekében minden mező kitöltése ajánlott. Minden egyes adatlap kitöltése után az adatlap alján lévő „Felvitel” gombra kattintva küldhetik el az adatokat.

Adatlap a doktori fokozat (PhD) odaítéléséről

Név (vezeték keresztnév leánykori):	<input type="text"/>	Nem:	<input type="text"/>
Születési idő:	<input type="text"/>	Születési hely:	<input type="text"/>
Állampolgárság:	<input type="text"/>	Első egyetemi oklevél éve:	<input type="text"/>
A fokozatkérés alapja:	<input type="text"/>		
Intézménye:	<input type="text"/>		
Az értekezés címe:	<input type="text"/>		
Tudományága:	<input type="text"/>	A védés időpontja:	<input type="text"/>
Oklevél száma:	<input type="text"/>	Oklevél dátuma:	<input type="text"/>
Beküldő intézmény:	<input type="text"/>		
Iktatószám:	<input type="text"/>	Állapot:	<input type="text"/>

Az elküldött adatokat a MAB titkársága hagyja jóvá. A felvitt adatlapok a jóváhagyás előtt a felvivő által módosíthatók, a lekérdezésben csak a jóváhagyott adatok jelennek meg. A jóváhagyott adatokat a továbbiakban csak a titkárság módosíthatja.

Az új nyilvántartási rendszernek köszönhetően az adatlapok kitöltése jelentősen leegyszerűsödik, a MAB titkárságára és az intézményekre háruló adminisztrációs teher csökken. Ez a fejlesztés – a Felsőoktatási

törvényben megszabott – nyilvánossága szempontjából is előrelépést jelent, hiszen a doktori fokozatokkal és a habilitációkkal kapcsolatos adatok könnyebben elérhetők az interneten keresztül.

A nyilvántartás technikai korszerűsítését a Titkárság tartalmi elgondolásai alapján Spányik János végezte.

Információ

További információval, segítséggel készséggel állunk rendelkezésre. Kérjük, hogy az

adatbázis használata során tapasztalt esetleges hibákat, nehézségeket is jelezzék.

Eredményes, hasznos munkát, jó böngészést kívánunk!

Szekeres Péter, információs asszisztens
MAB Titkárság
1146 Budapest, Ajtósi Dürer sor 19-21.
telefon: 344-03-14/111
szekeres@mab.hu

DOKTORI ISKOLÁK

2003/5/II/1. sz. határozat

A doktori iskolák tudományági besorolásának és elnevezésének egységesítése

Előzmény	A döntés időpontja	A MAB határozat száma	Egy tud.ágban	Több tud.ágban	Összesen
Doktori programokra építve	2002. február 22.	2002/2/III.	108	17	125
Doktori iskolák szabályai szerint	2002. február 22.	2002//2/III.	2	-	2
Doktori programokra építve	2002. május 31.	2002/5/II.	11	5	16
Új doktori iskola	2000. október 27.	2000/8/VII.	1	-	1
Új doktori iskola	2001. július 5-6.	2001/6/IX/1	1	-	1
Új doktori iskola	2003. március 28	2003/3/III/1	2	-	2
Összesen:					147

Az 1. szakaszban több tudományágban, több tudományterületen akkreditált doktori iskolák elnevezése **formailag** eltér a 2. szakaszban jóváhagyottaktól. Az egységes és a továbbiakban követendő elnevezések kialakítása érdekében **indokolt az 1. szakaszban az érintett intézményekkel közölt elnevezések módosítása az alábbiak szerint:**

Int.	Sz.	DI vezető	Korábbi elnevezés	Módosított elnevezés
DE	D43	Muszbec László	Multidiszciplináris (elméleti és klinikai) orvostudományok	Multidiszciplináris Orvostudományok: 3.1 Elméleti- és 3.2 Klinikai orvostudományok
DE	D53	Nagy János	4.6 Multidiszciplináris agrártudományok: 4.1 Növénytermesztési és kertészeti tudományok 1.4 Földtudományok)	Interdiszciplináris: 1.Természettudományok: 1.4 Földtudományok, 4. Agrártudományok: 4.1 Növénytermesztési és kertészeti tudományok
DE	D54	Szabó Gábor	Multidiszciplináris társadalomtudományok Gazdálkodás- és szervezés-tudományok, Növénytermesztési és kertészeti tudományok, Állattenyésztési tudományok	Interdiszciplináris: 4. Agrártudományok (4.1 Növénytermesztési és kertészeti tudományok 4.2 Állattenyésztési tudományok), 5. Társadalomtudományok (5.1 Gazdálkodás- és szervezéstudományok)
PPK E	D154	Roska Tamás	2. Műszaki tudományterület és 1. Természet-tudományok terület 2.11 Multidiszciplináris műszaki tudományok (2.8 Informatika, 2.2 Villamosmérnöki tudományok) és 1.5 Biológiai tudományok	Interdiszciplináris: 1. Természettudományok (1.5 Biológiai tudományok), 2. Műszaki tudományok (2.2 Villamosmérnöki tudományok 2.8 Informatikai tudományok)
PTE	D93	Sümegei Balázs	Multidiszciplináris (elméleti és klinikai) orvostudományok	Multidiszciplináris orvostudományok (3.1 Elméleti- és 3.2 Klinikai orvostudományok)
SE	D75	Réthy Miklós	Multidiszciplináris (elméleti és klinikai) orvostudományok	Multidiszciplináris orvostudományok (3.1 Elméleti- és 3.2 Klinikai orvostudományok)

SE	D77	Jeney András	Multidiszciplináris (elméleti orvostudomány és egészség tudomány) orvostudományok	Multidiszciplináris orvostudományok (3.1 Elméleti orvostudományok 3.3 Egészségtudományok)
SZIE	D64	Papp János	4.6 Multidiszciplináris agrártudományok (4.1 Növénytermesztési és kertészeti tudományok 1.5 Biológiai tudományok)	Interdiszciplináris: 1. Természettudományok (1.5 Biológiai tudományok), 4. Agrártudományok (4.1 Növénytermesztési és kertészeti tudományok)
SZIE	D69	Harnos Zsolt	4.6 Multidiszciplináris agrártudományok (4.1 Növénytermesztési és kertészeti tudományok 5.1 Gazdálkodás- és szervezéstudományok)	Interdiszciplináris: 4. Agrártudományok (4.1 Növénytermesztési és kertészeti tudományok), 5. Társadalomtudományok (5.1 Gazdálkodás- és szervezéstudományok)
SZTE	D 108	Papp Gyula	Multidiszciplináris (elméleti és klinikai) orvostudományok	Multidiszciplináris orvostudományok (3.1 Elméleti- és 3.2 Klinikai orvostudományok)
VE	D87	Várnagy László	4.6 Multidiszciplináris agrártudományok (4.1 Növénytermesztési és kertészeti tudományok 4.2 Állatorvosi tudományok 1.5 Biológiai tudományok)	Interdiszciplináris: 1. Természettudományok (1.5 Biológiai tudományok), 4. Agrártudományok (4.1 Növénytermesztési és kertészeti tudományok 4.2 Állatorvosi tudományok)

Előakkreditáció

Támogatott doktori iskolák

Kód	Intézmény	Tudományág	Vezető	Határozat száma
D156	VE	Multidiszciplináris bölcsészettudomány Nyelv-, Nevelés és sporttudomány <i>Határozott idejű, ideiglenes akkreditáció, 2006. június 30.-ig.</i>	Szabó József DSc	2003/6/II/2
D157	SZE	Gazdálkodás- és szervezéstudományok	Rechnitzer János DSc	2003/7/II/1/1
D159	KGRE	Állam- és jogtudományok	Török Gábor DSc	2003/7/II/1/2
D161	KGRE	Irodalomtudományok	Hima Gabriella DSc	2003/7/II/1/3

Változás doktori iskola vezetésében

Kód	Intézmény	Tudományág	Új vezető
D89	VE	Növénytermesztési és kertészeti tudományok	Gáborjáni Richárd DSc

2003/7/II/3. sz. határozat

Operatív bizottság

A MAB SZMSZ 4. sz. mellékletében szabályozott ügyekben a MAB Doktori bizottságának *operatív testülete* is tehet javaslatot a MAB plenumának.

Az operatív testület tagjai a MAB akadémikus tagjaiból, továbbá a művészetek és a hittudomány képviselőiből áll.

HATÁROZATOK

2003/5/III. sz. határozat

Egyetemi és főiskolai tanári pályázatok

A 2003. évi egyetemi/főiskolai tanári pályázatok véleményezése tárgyában hozott döntések ellen 24 fellebbezés érkezett. 23 esetben a **MAB nem sértett eljárási szabályt** és a nyilvánosságra hozott követelményrendszer előírásaival összhangban hozta meg a határozatát.

A 2200 számú főiskolai tanári kinevezésére benyújtott pályázat esetében a MAB plénuma egy további bizottságot kér fel a pályázat **vizsgálatára**, valamint arra, hogy a korábbi javaslat ismeretében tegyen javaslatot az EFT bizottságnak. A többi **23 ügyben nem indokolt új eljárást** lefolytatni; ezekre vonatkozóan a MAB plénuma a 2002/9/I. és a 2003/2/II/2. sz. határozataiban hozott döntéseit fenntartja.

2003/7/III/2/1 sz. határozat

Szakok vizsgálata az intézményi akkreditáció során

A tudományági akkreditáció, mint új fogalom ne kerüljön bevezetésre. Minden szakra és azok minden képzési formájára akkreditációs határozat a következőképpen hozandó:

Amikor egy intézmény akkreditációs értékelésére sor kerül, akkor az illetékes tudományági bizottságok az LB számára a szakok éves jelentéseinek sorozata és a szakok akkreditációs értékeléshez készített önértékelései alapján indoklással ellátott írásos javaslatot fogalmazzanak meg. A javaslat sorolja fel, hogy mely szak esetében adható meg az éves jelentések és az írásos önértékelés alapján az akkreditációs minősítés (A, HA), illetve mely szakok esetén javasolt az LB helyszíni vizsgálata.

2003/7/III/2/2. sz. határozat

Működő szak, kar, intézmény akkreditációjának feltétele

SZAK (akár induló, akár működő) esetében az akkreditáció feltétele az akkreditációs minimum teljesítése, azaz ha az akkreditációs

vizsgálat⁹ megállapítja, hogy a szak az akkreditációs minimumkövetelményeknek eleget tesz.

Induló KAR akkreditálható, ha a kar az akkreditációs minimumkövetelményeknek eleget tesz.

Működő KAR akkreditálható, ha:

- a) a kar az akkreditációs minimumkövetelményeknek eleget tesz, és
- b) a kar beiratkozott hallgatóinak meghatározó többsége¹⁰ akkreditált szakra jár, továbbá
- c) egyetemi kar esetén van legalább egy akkreditált doktori iskola, vagy a kar az intézmény egy kari tudományágat magába foglaló doktori iskola munkájában részt vesz.

Induló INTÉZMÉNY akkreditálható, ha: az intézmény az akkreditációs minimumkövetelményeknek eleget tesz.

Működő INTÉZMÉNY akkreditálható, ha:

- a) az intézmény az akkreditációs minimumkövetelményeknek eleget tesz, és
- b) az intézmény beiratkozott hallgatóinak meghatározó többsége akkreditált szakra jár, továbbá
- c) egyetem esetén van legalább egy akkreditált doktori iskola.

Ha az **ELŐAKKREDITÁCIÓS ELJÁRÁS** a minőségi küszöbszint (akkreditációs minimumkövetelmények) időarányos elérését állapítja meg, akkor a MAB csak Határozott időre szóló Ideiglenes Akkreditációt (HIA) ad.

Ha a **MŰKÖDŐ SZAK / KAR / INTÉZMÉNY AKKREDITÁCIÓS ELJÁRÁSA** a képzési folyamatban olyan hiányosságokat talált, amelyek adott időn belül javíthatók és javítandók, akkor a Határozott időre szóló Feltételes Akkreditáció (HFA) megadása javasolható.

2003/7/III/2/3. sz. határozat

Az éves jelentés tartalma és határideje

⁹ Előakkreditációs vagy intézményi akkreditációs vizsgálat

¹⁰ **A kar beiratkozott hallgatói létszáma:** az akkreditációs vizsgálat megkezdésének tanévében az október 15-i létszámjelentés alapján a kar alap- és szakirányú továbbképzéseinek minden tagozatot figyelembe vevő hallgatói létszáma. A hallgatók meghatározó többségének megítélése az LB feladata.

- ◇ Az éves jelentés a módosult akkreditációs követelményeknek való megfelelést mutassa be. Határidő: 2004. február vége.
- ◇ Kezdjék el az intézmények az ún. „akkreditációs háttéranyag” összeállítását. A lezárt tanévet folyamatában bemutató anyagot az éves jelentés mellékleteként juttassák el a MAB-hoz.

2003/7/III/2/4. sz. határozat

A második kör dékáni tájékoztatója

Október elején nem lesz dékáni tájékoztató a második akkreditációs körről (a második kör koncepciója, eltérések az elsőhöz képest, az intézmények sorra kerülésének rendje, az akkreditációra való felkészülés módja, stb.). Az

idei éves jelentésekkel kapcsolatos tudnivalókról a novemberi plénumot követően kapnak tájékoztatást az intézmények.

2003/7/III/3. sz. határozat

Történelem és pszichológia szakok párhuzamos akkreditációs vizsgálata.

A testület a történelem és pszichológia szakok párhuzamos akkreditációs vizsgálatához elkészített módszertani összefoglalókat és önértékelési útmutatókat egyhangúlag elfogadta, a munka elkezdésére felhatalmazást adott. A párhuzamos akkreditáció keretein belül készített önértékelések kiváltják az adott évi éves jelentéseket.

SZEMÉLYI HÍREK

Ad hoc bizottságok

2003/5/VI/1. sz. határozat

Művelődésszervező szakok éves jelentésének vizsgálatára

Elnök: Taxner Ernő DSc
Tagok: Bodó Sándor CSc, Gyáni Gábor DSc, Kozma Tamás DSc

2003/6/VI/1

Párhuzamos akkreditációs vizsgálat

A látogató bizottságok elnökei:
Pszichológia szakok: Czigler István DSc MTA
Történelem szakok: Gergely András DSc ELTE

2003/7/V/1/1sz. határozat

Pécsi Tudományegyetem Emberi erőforrás fejlesztési Kar alapítása

Elnök: Szennyessy Judit
Tagok: Sáska Géza, Taxner Ernő

2003/7/V/1/2-3 sz. határozatok

Kaposvári Egyetem karalapítási kérelmek

Gazdaságtudományi és Informatikai Kar
Elnök: Rechnitzer János
Tagok: Bakó Károly, Györfi László, Sipos Zoltán

Művészeti Kar

Elnök: Vámosy Ferenc
Tagok: Sáska Géza, Taxner Ernő

2003/7/V/1/4sz. határozat

Pécsi Tudományegyetem Településfejlesztő – főiskolai és egyetemi alapképzés, képesítési követelmények és szakindítás

Elnök: Rechnitzer János
Tagok: Mészáros Ernő, Mecsi József, Szennyessy Judit

2003/7/V/1/5 sz. határozat

Budapesti Közgazdasági és Államigazgatási Egyetem Gazdasági szaknyelv tanárszaklétesítés

Elnök: Kenesei István
Tagok: Sáska Géza, Sipos Zoltán

2003/7/V/2 sz. határozat

Pécsi Tudományegyetem Pedagógia progr.

Elnök: Bíró Péterné CSc
Tagok: Bagdy Emőke CSc, Brezsnaynszky László PhD

2003/5/VI/2. sz. határozat

Nyelvvizsgát Akkreditáló Testület Kuratóriumába delegált tag:

Székely Gábor DSc

Lemondások:

Művészeti és mesterképzési bizottsági tagságról lemondott:

Komlós Katalin és Vidovszky László

Plénium tagság

Magda Sándor 2003. 09. 01-jétől, főigazgatói megbízás miatt,

Kengyel Miklós 2003. 09. 15-től, rektori megbízás miatt lemondott.

INTÉZMÉNYI AKKREDITÁCIÓ

2003/4/IV sz. határozat

A Gyöngyösi Főiskola előakkreditációja

A Plénium elfogadta a Szent István Egyetem Gazdálkodási és Mezőgazdasági Főiskola Kara előakkreditációs kérelmét, hogy *Gyöngyösi Főiskola* néven önálló felsőoktatási intézményként működjön.

Indoklás:

1. Intézménylétesítés

Az észak-magyarországi régióban egyedüli agrár-felsőoktatási intézményként létrejövő Gyöngyösi Főiskola akkreditálható, mert teljesíti a MAB főiskolával szemben támasztott akkreditációs követelményeit, azaz

- Több tudományágban – az agrár- és társadalomtudományok tudományterületekhez tartozó tudományágokban – képes és alkalmas akkreditált szakokon alapképzésre, szakirányú továbbképzésre, valamint kutatási, fejlesztési tevékenység folytatására.
- Rendelkezik a feladatai ellátásához szükséges, teljes munkaidőben foglalkoztatott oktatói állománnyal. Megfelelő számban állnak a Főiskola rendelkezésére tudományos fokozattal rendelkező főiskolai tanárok.
- Rendelkezik a képzéshez és a tudományos kutatáshoz szükséges tárgyi feltételekkel.

Az intézmény előakkreditációs kérelme tartalmazza azon alapképzési szakokat, amelyeken a létesítendő intézményben képzést kívánnak folytatni. A MAB a Szent István Egyetem Gazdálkodási és Mezőgazdasági Főiskolai Kar bázisára épített alábbi szakok akkreditációját *támogatja*: Mezőgazdasági mérnök, Környezetgazdálkodási agrármérnök, Gazdálkodási, Gazdasági mérnök, Idegenforgalmi és szálloda, Pénzügyi.

Az intézménylétesítési kérelemben felsorolt alapképzési szakok szakindítási engedélyével a Szent István Egyetem rendelkezik. A MAB a

Gyöngyösi Főiskolának csak a fent felsorolt, korábban már akkreditált alapképzési szakjai szakindítási engedélyének megadását támogatja.

A kérelemben - tervezett alapképzési szakként - az alábbi szakok szerepelnek még: Közszolgálati közgazdász (főiskolai), Szőlész-borász (főiskolai), Vadgazda mérnök (főiskolai), Vidékfejlesztési agrármérnök (főiskolai, egyetemi).

Ezen szakok szakindítási kérelmét a beadvány nem tartalmazza. Indításukról a MAB csak a szakindítási kérelmek beadása *után*, az előakkreditációs eljárás lefolytatását követően tud állást foglalni.

2. Karlétesítés

A MAB álláspontja szerint a létesítendő intézmény által tervezett képzési és kutatási tevékenység indokolja a kari szerveződést. A tervezett két kar létesítését a MAB azzal a megjegyzéssel támogatja, hogy amíg nincs a Főiskolának akkreditált vidékfejlesztési szakja, a „Vidékfejlesztési és Mezőgazdasági Kar” megnevezés indokolatlan.

Javasolt megnevezés: Mezőgazdasági Kar.

2003/6/V sz. határozat

Határidő módosítás

Az első intézményi akkreditációs eljárás során feltételes akkreditációt kapott intézmények, karok, határozott időre szóló akkreditációja a soron következő akkreditációs értékelés időpontjáig meghosszabbodik.

VÉLEMÉNYEZÉSEK

Karlétesítés

Támogatott állami elismerés

Kód-szám	Be-nyújtó	A kérelem címe	Határozat száma
L99	BhHF	Bhaktivenda Hittudományi Főiskola <i>Határozott idejű, ideiglenes akkreditáció, 2006. június 30-ig</i>	2003/7/VII

Nem támogatott karlétesítési kérelem

Kód-szám	Be-nyújtó	A kérelem címe	Határozat száma
L100	PTE	Pollack Mihály Műszaki (egyetemi) Kar (korábbi <i>főiskolai kar helyett)</i>	2003/5/VII/1

Képesítési követelmények és szakindítások

Támogatott képesítési követelmények

Kód-szám	Benyújtó intézmény	A kérelem címe	Tudományág	Határozat száma
k177	PTE	Kiadói szerkesztő szakirányú továbbképzési szak	Multidiszciplináris bölcsészettudományok	2003/5/VII/1/7
k184	DE	Médiakommunikáció szakirányú továbbképzési szak	Média- és kommunikáció tudományok	2003/5/VII/1/8
k167	ELTE	Koreai egyetemi alapképzési szak	Nyelvtudományok	2003/6/VIII/1/4
k161	ELTE	Településtudományi és humánökológiai egyetemi alapképzési szak ¹¹	Multidiszciplináris társadalomtudományok	2003/6/VIII/2/1
k207	OM	Vezető tanár szakirányú továbbképzési szak	Nevelés- és sporttudományok	2003/7/VI/1/3

Nem támogatott képesítési követelmények

Kód-szám	Benyújtó intézmény	A kérelem címe	Határozat száma
k173	EKF	Regionális közpolitikai-közszolgálati szakértő főiskolai alapképzési szak	2003/5/VIII/1/5
k176	KFRTF	Bábpedagógia szakirányú továbbképzési szak	2003/5/VIII/1/6
k183	TSF	Településüzemeltető szakirányú továbbképzési szak	2003/6/VIII/1/2
k175	SZIE	Kertfenntartás és növénydekoráció főiskolai alapképzési szak	2003/7/VI/1/1a
k191	ZMNE	Katonai újságíró és haditudósító szakirányú továbbképzési szak	2003/7/VI/1/2

Támogatott szakindítási kérelmek

Kód-szám	Benyújtó intézmény	A kérelem címe	Határozat száma
sz952	SZE	Településmérnök egyetemi alapképzési szak <i>Határozott idejű, ideiglenes akkreditáció, 2006. június 30.-ig</i>	2003/5/VIII/1/1
sz903	PTE	Településmérnök egyetemi alapképzési szak <i>Határozott idejű, ideiglenes akkreditáció, 2006. június 30.-ig</i>	2003/5/VIII/1/2

¹¹ Javasolt elnevezés: település-szociológus és humánökológus

sz967 szk	KF	Kertészmérnök főiskolai alapképzési szak székhelyen kívül: <i>Bácsalmás</i>	2003/5/VIII/1/4
sz577 kieg	KGRF	Jogász egyetemi alapképzési szak <i>Határozatlan időre szóló kiterjesztés</i>	2003/5/VIII/1/9
sz626 kieg	PPKE	Francia nyelv- és irodalomtanár egyetemi alapképzési szak <i>Határozott idejű, ideiglenes akkreditáció, 2005. június 30.-ig</i>	2003/5/VIII/1/10
sz939	KE	Fotóriporter és képszerkesztő főiskolai alapképzési szak	2003/5/VIII/1/14
sz949	BKF	Európai közszolgálati és üzleti szervező főiskolai alapk. szak	2003/5/VIII/1/17
sz963	VE	Vendéglátó és szálloda főiskolai alapképzési szak	2003/5/VIII/1/22
sz966	AVKF	Vallástudomány egyetemi alapképzési szak <i>Határozott idejű, ideiglenes akkreditáció, 2005. június 30-ig</i>	2003/5/VIII/1/23
sz953	TSF	Műszaki menedzser főiskolai alapképzési szak	2003/5/VIII/1/26
sz941	NYF	Programozó matematikus főiskolai alapképzési szak	2003/6/VIII/1/3
sz928	ELTE	Koreai egyetemi alapképzési szak	2003/6/VIII/1/5
sz654	PPKE	Pszichológia egyetemi alapképzési szak <i>Határozatlan időre szóló kiterjesztés</i>	2003/6/VIII/1/7
sz689	KGRE	Pszichológia egyetemi alapképzési szak <i>Határozatlan időre szóló kiterjesztés</i>	2003/6/VIII/1/8
sz671	PPKE	Olasz nyelv- és irodalom bölcész és tanár egyetemi alapképzési szak <i>A tanár szak határozatlan időre szóló kiterjesztése</i>	2003/6/VIII/1/9 2003/7/VIII
sz936	ME	Közgazdasági programozó matematikus egyetemi alapképzési szak	2003/6/VIII/1/10
sz962	VE	Agrármenedzser főiskolai alapképzési szak	2003/6/VIII/1/11
sz945	ELTE	Településtudományi és humánökológiai egyetemi alapk. szak	2003/6/VIII/2/2
sz957	BhHF	Vaisnava teológus főiskolai alapképzési szak <i>Határozott idejű, ideiglenes akkreditáció, 2006. június 30-ig</i>	2003/7/VI/1/5
sz984	PTE	Kommunikáció főiskolai alapképzési szak	2003/7/VI/1/7

Nem támogatott szakindítási kérelmek

Kód	Benyújtó intézmény	A kérelem címe	Határozat száma
sz955	KF	Környezetmérnök főiskolai alapképzési szak	2003/5/VIII/1/3
sz938	EKF	Regionális közpolitikai-közszolgálati szakértő főiskolai alapképzési szak	2003/5/VIII/1/5
sz946	VE	Pedagógia egyetemi alapképzési szak	2003/5/VIII/1/16
sz958	BhHF	Hitoktató (vaisnava) főiskolai alapképzési szak	2003/5/VIII/1/20
sz895	NYE	Gazdasági informatika (informatikus közgazdász) főiskolai alapképzési szak	2003/5/VIII/1/24
sz935	EKF	Biológia tanár egyetemi alapképzési szak	2003/5/VIII/1/25
sz959	SZIE	Kertfenntartás és növénydekoráció főiskolai alapképzési szak	2003/7/VI/1/1
sz946	VE	Kommunikáció egyetemi alapképzési szak	2003/7/VI/1/4
sz969	ME	Kommunikáció egyetemi alapképzési szak	2003/7/VI/1/6
sz954	VE	Gazdasági informatika főiskolai alapképzési szak	2003/7/VI/1/8
sz968	PTE	Informatikus könyvtáros egyetemi alapképzési szak	2003/7/VI/1/9

Felfüggesztett szakindítási kérelmek

Kód-szám	Benyújtó intézmény	A kérelem címe	Határozat száma
sz933	PTE	Énekművész-tanár egyetemi alapképzési szak	2003/5/VIII/1/11
sz934	PTE	Hegedűművész-tanár egyetemi alapképzési szak	2003/5/VIII/1/12
sz935	PTE	Fuvolaművész-tanár egyetemi alapképzési szak	2003/5/VIII/1/13
sz946	VE	Kommunikáció egyetemi alapképzési szak	2003/5/VIII/1/15
sz963	VE	VHF Kántor főiskolai alapképzési szak	2003/5/VIII/1/21

Akkreditált iskolai rendszerű felsőfokú szakképzési programok

Támogatott program

Kód-szám	Benyújtó intézmény	A kérelem címe	Tudományág	Határozat száma
a162	MIE	Kerámia/porcelán/üveg gyártmány-fejlesztő asszisztens	Iparművészet	2003/5/IX

Támogatott szaklétesítési/szakalapítási kérelmek minisztériumi jóváhagyása

Kód-szám	Benyújtó intézmény	A kérelem címe	Az elfogadás időpontja	Megjelenés a Közlönyben
sz864	SZTE	Egészségtanár egyetemi alapképzési szak	2002. 06. 28.	2003. 04. 18.
sz827	SZIE	Környezetgazdálkodási agrármérnök főiskolai alapképzési szak	2002. 11. 29.	2003. 04. 18.
sz925	ELTE	Nemzetközi tanulmányok egyetemi alapképzési szak	2003. 01. 31.	2003. 05. 23.
sz703	PPKE	Filozófia egyetemi alapképzési szak Feltételes akkreditáció meghosszabbítása 2004. 06. 30-ig.	2003. 02. 28.	2003. 06. 06.
sz814	BKÁE	Közigazgatás egyetemi alapképzési szak	2003. 02. 28.	2003. 06. 06.
sz903	PPKE	Spanyol nyelv és irodalom egyetemi alapképzési szak. <i>Határozott idejű, ideiglenes akkreditáció, 2005. június 30.-ig</i>	2003. 02. 28.	2003. 07. 11.
sz904	PTE	Filozófia tanár egyetemi alapképzési szak	2003. 02. 28.	2003. 07. 11.
sz858	SZIE	Szőlész-borász mérnök főiskolai alapképzési szak	1002. 03. 29.	2003. 07. 24.
sz923	ELTE	Informatikus vegyész egyetemi alapképzési szak	2003. 04. 25.	2003. 08. 06.
sz949	BKF	Európai közszolgálati és üzleti szervező főiskolai alapképzési szak	2003. 04. 25.	2003. 08. 29.
sz577	KRE	Jogász egyetemi alapképzési szak ¹²	2003. 05. 30.	2003. 08. 29.
sz953	TSF	Műszaki menedzser főiskolai alapképzési szak	2003. 05. 30.	2003. 09. 09.
sz890	DF	Művelődésszervező főiskolai alapképzési szak ¹³	2002. 11. 29.	2003. 09. 09.
sz963	VE	Vendéglátó és szálloda főiskolai alapképzési szak	2003. 05. 30.	2003. 09. 09.
sz784	HJF ¹⁴	Idegenforgalmi és szálloda főiskolai alapképzési szak	2001. 09. 28.	2003. 09. 09.
sz626 kieg	PPKE	Francia nyelv és irodalomtanár egyetemi alapképzési szak. <i>Határozott idejű, ideiglenes akkreditáció, 2005. június 30.-ig</i>	2003. 05. 20.	2003. 09. 09.
sz941	NYF	Programozó matematikus főiskolai alapképzési szak	2003. 06. 27.	2003. 09. 17.
sz939	KE	Fotóriporter és képszerkesztő főiskolai alapképzési szak	2003. 05. 30.	2003. 09. 17.

¹² Határozatlan időre kiterjesztett akkreditáció.

¹³ A szak indítását a MAB nem támogatta, a miniszter engedélyezte

¹⁴ Magyar Iparszövetség Oktatási Központ Alapítvány Harsányi János (korábban Deák Ferenc) Gazdasági Főiskola

AZ OKTATÁSI MINISZTER ÁLLÁSFOGLALÁSA egy MAB határozatokkal kapcsolatban

Eötvös Loránd Tudományegyetem

A Magyar Akkreditációs Bizottság 2003/1/XII/2/3 sz. határozatában nem támogatta az Eötvös Loránd Tudományegyetemen a nemzetközi tanulmányok egyetemi szintű alapképzési szak indítását.

A testület indoklását és az egyetem rektorának erre adott válaszát is figyelembe véve – az alábbi indokok alapján engedélyeztem a szak indítását:

- A MAB indoklásában maga is megállapította, hogy a disziplinák szakértői támogatták a szak indítását.
- A 2004. évi EU csatlakozás igényli, hogy a magyar felsőoktatási hálózat az alapképzésben is kibocsásson olyan nemzetközi tanulmányok szakértőket, akik jogi, politológiai és gazdasági kompetenciák birtokában fejlesztési feladatok megoldására képesek.
- A tantervet és a képzési tartalmat érintő MAB megállapítások érvényesítésére az egyetem kész és alkalmas is. Erre az egyetem figyelmét határozottan felhívtam.
- Az egyetem már érvényesítette a szakfelelős oktatóval szemben a MAB által támasztott követelményeket.

Budapest, 2003. március

Dunaújvárosi Főiskola

A Dunaújvárosi Főiskola 367-Főig/2002. számon kérelmet nyújtott be főiskolai szintű művelődésszervező szak indítása iránt. A Magyar Akkreditációs Bizottság 2002/9/XIII/2/5. sz. határozatában nem támogatta a szakindítást. Ezt követően a Dunaújvárosi Főiskola főigazgatója hozzánk eljuttatott 42-FI/2003. sz. levelében a döntés felülvizsgáltat kérte.

A Magyar Akkreditációs Bizottság működéséről szóló 199/2000. (XI.29.) Korm. rendelet 20.§ (3) bekezdésében foglaltak alapján kezdeményeztem a szakindítási dokumentáció ismételt elbírálását.

Az újbóli véleményezési eljárás eredményeképpen a Magyar Akkreditációs Bizottság 2003/3/VIII/2. sz. határozatában ismételten elutasító határozatot hozott a szakindítást illetően. A Bizottság az elutasítás legfőbb indokát továbbra is abban látta, hogy a pályázat szerint a szakfelelős csak a szakindítási engedély megadása után válna az intézmény teljes állású alkalmazottjává, ezért a Testület nem ítélte biztosítottnak a képzéshez szükséges minőségi szakmai és infrastrukturális feltételek meglétét.

A főiskola főigazgatójának írt 2591-4/2003. számú levelünkben kértük a szakfelelős azon nyilatkozatának bemutatását, melynek értelmében a jelölt a főiskola teljes állású alkalmazottjaként kívánja vállalni a szak gondozását. A főiskola 2591-5/2003. számú levelében megküldte dr. Komlóssy Ákos nyilatkozatát, mely szerint a szakfelelős főállásban vállalja a főiskolai szintű művelődésszervező alapképzési szak szakfelelősi teendőit. A fenti indokok alapján döntöttem a szakindítási engedély megadásáról.

Budapest, 2003. július

Dunaújvárosi Főiskola

A Dunaújvárosi Főiskola 774-főig./2002.X.15 és a 889-főig./2002.X.29. számokon kérelmet nyújtott be a főiskolai szintű *műszaki informatikai és gépészmérnöki* alapképzési szakok *székhelyen kívüli* képzési formában, *Pakson* történő elindításra.

A Testület 2003/4/IX/1/2. számú és 2003/4/IX/1/3. számú határozatait, valamint a Felsőoktatási Tudományos Tanács 57/2003/0212, illetve 28/2001/0929 számú támogató határozatait figyelembe véve a képzési paksi indításának engedélyezéséről döntöttem.

A Dunaújvárosi Főiskola a műszaki informatikai és gépészmérnöki szakokon rendelkezik a szakok indításának engedélyével. Új felsőoktatási intézmény alapítása nem indokolt, viszont a város munkaerőpiaca indokolja a műszaki szakképzettséggel

---

rendelkező szakembereket. Dunaújváros és Paks közötti távolság miatt megoldható, hogy a főiskola az intézményi tanterv alapján és a székhelyen biztosított személyi feltételekkel – új intézmény létrehozása nélkül – részt vállaljon a szakemberszükséglet biztosításában.

A felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXXV. törvény 81. §-a (4) bekezdése alapján a

Magyar Akkreditációs Bizottság rendszeresen, de legalább nyolcévenként hitelesíti (akkreditálja) az egyes felsőoktatási intézményekben a képzés és tudományos tevékenység minőségét. A főiskolának olyan feltételeket kell teremtenie, amely alapján a Magyar Akkreditációs Bizottság hitelesítette a képzést a Dunaújvárosi Főiskolán.

Budapest, 2003. augusztus

KIADVÁNYOK – KÖZLEMÉNYEK

Róna-Tas András: *A magyar doktori iskolák helyzete és jövője.*
MAB kiadvány, 64 oldal, 2003.

Rozsnyai, Chrisztina: Quality Assurance Before and After 'Bologna' in the Central and Eastern Region of the European Higher Education Area with Focus on Hungary, the Czech Republic and Poland.
European Journal of Education. 2003, 38, (3) 271-284.

A Magyar Akkreditációs Bizottság 10 éve: 1993 – 2003

Különlenyomat a Magyar Tudomány 2003. évi 10. számából:

Róna-Tas András: A magyar doktori iskolák helyzete és jövője
Magyar Tudomány 2003/10, 1298-1307.

Michelberger Pál: Tízéves a Magyar Akkreditációs Bizottság.
Magyar Tudomány 2003/10, 1308-1316.

Szántó R. Tibor: A felsőoktatás minőségértékelése: nemzetközi kitekintés.
Magyar Tudomány 2003/10, 1317-1324.

A fenti kiadványok korlátozott számban igényelhetők a MAB Titkárságától

---

AKKREDITÁCIÓS ÉRTESÍTŐ

a MAGYAR AKKREDITÁCIÓS BIZOTTSÁG
hivatalos lapja

Szerkeszti: a MAB titkársága
1146 Budapest, Ajtósi Dürer sor 19-21.
Telefon: 344-0314, 351-8748
Fax: 344-0313
E-mail: kiss@mab.hu
INTERNET: <http://www.mab.hu>

Felelős kiadó: Szántó Tibor
Szerkesztő: Kiss Péter és Muhariné Szabó Szilvia

© Magyar Akkreditációs Bizottság

HU-ISSN 1416–5899

A nyomdai munkálatokat az Alfaprint Nyomdaipari Kft végezte
Felelős vezető: Barabás Gábor

Megjelent: 2003. november hónapban

Terjeszti a MAB Titkársága
